

POPULAȚIE ȘI DEZVOLTARE

Buletin de informație și analiză în demografie

Nr. 1, 2014

SUMAR:

Constituirea și activitatea Centrului de Cercetări Demografice	3	Conferința științifico-practică dedicată Zilei mondiale a populației	10
Recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova, 2014	4	Problemele tinerilor ca prioritate pentru dezvoltare	11
Este familia tânără adaptată la condițiile socioeconomice actuale?	6	Evaluarea nivelului de securitate demografică în Republica Moldova	13
Reforma Sistemului de indemnizații — beneficiu pentru familiile cu copii	7	Câți studenți moldoveni își fac studiile peste hotare?	14
1 iunie — Ziua internațională a copilului	9	Unele rezerve de creștere a speranței de viață la naștere	15
		Pregătirea cadrelor în domeniul demografiei	18

„Populație și Dezvoltare” este un buletin semestrial de informare și analiză în domeniul demografic editat de Centrul de Cercetări Demografice al Institutului Național de Cercetări Economice al AȘM sub egida Comisiei Naționale pentru Populație și Dezvoltare cu sprijinul Fondului ONU pentru populație în Republica Moldova (UNFPA).

Buletinul „Populație și Dezvoltare” urmărește mai multe scopuri:

- a contribui la dezvoltarea unui dialog dintre oamenii de știință și societatea prin prezentarea rezultatelor cercetărilor științifice fundamentale și aplicative într-o formă accesibilă ce va fi utilă organelor de stat, specialiștilor din diferite domenii, reprezentanților organizațiilor neguvernamentale, mass-mediei, precum și altor actori sociali preocupați de problemele demografice;
- a sensibiliza opinia publică cu privire la tendințele principale în evoluția proceselor demografice în Republica Moldova, raportul acestora cu tendințele globale, diseminarea de cunoștințe a publicului larg cu privire la legitățile principale în dezvoltarea populației;
- a prezenta informații cu privire la politicile statului în domeniul populației și dezvoltării, practicile și modelele reușite promovate cu asistență internațională pentru a asigura durabilitate acestora la nivel național și comunitar, experiența altor țări în domeniul vizat.
- a contribui la formarea unui spirit de colaborare dintre diferiți actori sociali (mediul academic, instituții de stat, administrația publică locală, sectorul neguvernamental, mediul de afaceri, mass-media) în rezolvarea problemelor ce țin de populație și dezvoltare.

Colegiul de redacție:

Olga GAGAUZ, dr. habilitat în sociologie, conferențiar cercetător, Șef CCD al INCE (responsabil pentru ediție)

Mariana BUCIUCEANU-VRABIE, dr. în sociologie, conferențiar cercetător, CCD al INCE

Ecaterina GRIGORAȘ, cercetător științific, CCD al INCE

Tatiana TABAC, cercetător științific, CCD al INCE

Redactor: Tamara OSMOCHESCU

Autorii noștri sunt reprezentanți ai mediului academic, administrației publice centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale, precum și toți cei preocupați de problemele demografice în Republica Moldova și de delimitarea unor soluții de rezolvare a acestora.

Colegiul de redacție invită toți actorii sociali să prezinte informații relevante pentru a fi publicate în Buletinul „Populație și Dezvoltare”.

Adresa noastră:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, str. Ion Creangă 45,

Tel.: (022) 50-11-00, 50-11-23, Fax: (022)74-37-94

e-mail: gagauzo@inbox.ru

www.ince.md

Articolele din buletin nu reflectă opiniile sau politicile oficiale ale Comisiei Naționale pentru Populație și Dezvoltare și ale Fondului ONU pentru Populație.

Constituirea și activitatea centrului de cercetări demografice

Alexandru STRATAN, *Dr. hab. în economie, prof.,
Directorul Institutului Național de Cercetări Economice al AȘM.*

Ideea constituirii unui centru de demografie datează încă din perioada anului 1997, când în cadrul AȘM, la inițiativa dlui academician Gheorghe Paladi, a fost creat Centrul de Cercetări Medicale și Socio-Demografice ale Familiei. După numeroase restructurări și optimizări, la 1 octombrie 2013 a fost creat Centrul de Cercetări Demografice (CCD) în cadrul Institutului Național de Cercetări Economice¹ în baza Sectorului Demografie al Institutului Integrare Europeană și Științe Politice al AȘM și a Secției Statistica Social-Economică a Institutului de Economie, Finanțe și Statistică al AȘM, având drept scop consolidarea capacităților instituționale în domeniul cercetărilor demografice și acordarea unui suport analitico-științific instituțiilor de stat în procesul de argumentare, elaborare și monitorizare a politicilor în domeniul populației și dezvoltării.

Misiunea principală a CCD este realizarea cercetărilor fundamentale și aplicative în domeniul demografic, elaborarea prognozelor demografice. Totodată, specialiștii oferă suport analitico-informațional, consultanță și expertiză științifică instituțiilor de stat în procesul de elaborare a strategiilor și programelor în domeniul populației și dezvoltării. O atenție deosebită este acordată pregătirii cadrelor științifice, ceea ce prezintă o contribuție importantă în formarea unei comunități de experți naționali. În prezent, CCD este singura entitate în țară care elaborează prognoze demografice cu privire la numărul și structura populației și viitoarele condiții demografice.

utilizate în practica națională de către organele de resort în elaborarea politicilor în domeniul populației (prognoza demografică, Cartea Verde a populației Republicii Moldova, studii în domeniul îmbătrânirii populației, natalității și sănătății populației etc.).

CCD a format relații de parteneriat cu diferite instituții de stat (ministere, BNS, CNAS, AFM etc.), instituțiile de învățământ superior (ASEM, USM, ULIM), sectorul neguvernamental etc., ceea ce contribuie la formarea unui dialog eficient dintre instituțiile academice și autoritățile publice, stabilirea unei legături strânse dintre teorie și practică, cunoașterea spectrului de probleme demografice cu care se confruntă Republica Moldova, precum și elaborarea unor măsuri bazate pe dovezi științifice de depășire a declinului demografic.

Centrul de Cercetări Demografice este cunoscut în mediul academic european, stabilind relații de colaborare cu cele mai recunoscute instituții în domeniul demografic de peste hotare, printre care: Institutul Național de Cercetări Demografice (INED, Franța), Institutul de Demografie din Rostock (Germania), Universitatea Carol din Praga (Cehia), Centrul de Cercetări Demografice „V. Trebici” (România), Institutul de Demografie al Școlii Superioare de Economie (IY-BIIIƏ, Rusia), Institutul de Demografie și Cercetări Sociale „M. Ptuha” al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei.

Partenerul fidel al CCD este Fondul ONU pentru Populație

În cercetările sale, CCD utilizează numeroase surse de date, inclusiv statistica curentă, datele recensămintelor și cercetările sociologice. CCD are o experiență bogată de cercetare pe baza studiilor empirice, susținând că schimbările demografice sunt rezultatul planurilor individuale și al deciziilor oamenilor, astfel, pe lângă analiza fundalului structural și economic, CCD urmărește modificările în valorile și atitudinile populației.

Portofoliul vast al rezultatelor științifice sunt acceptate și

(UNFPA), care acordă un sprijin important în consolidarea capacităților instituționale ale CCD, inclusiv în editarea buletinului „Populație și dezvoltare”, preluat în anul curent de către CCD. Sperăm că buletinul va trezi un interes mai sporit din partea tuturor actorilor sociali față de rezultatele științifice ce țin de dezvoltarea capitalului uman și dinamica populației și va contribui la o percepere mai profundă a problematicii demografice. ♦

¹ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 270 din 18.04.2014 cu privire la reorganizarea unor organizații din sfera științei și inovării. În Monitorul Oficial nr. 91 din 20 aprilie 2013, art. 326.

RECENSĂMÎNTUL POPULAȚIEI ȘI AL LOCUIȚELOR DIN REPUBLICA MOLDOVA, 2014

Din istoria recensământului

Prima revizie a populației pe teritoriul dintre Prut și Nistru datează din 1591², fără a prezenta însă date exacte și complete despre situația demografică din regiune. Până la anexarea teritoriului la Imperiul Rus, în Principatul Moldova au fost înfăptuite mai multe recensăminte fiscale ale populației, însă s-au păstrat doar cele din 1772-1774, 1777 și 1803³.

Spre mijlocul sec. al XIX-lea apar idei despre bazele științifice ale recensămintelor populației și se întreprind eforturi de elaborare a regulilor internaționale unice cu privire la efectuarea lor. Istoria organizării recensămintelor pe teritoriul Moldovei, raportate la aceste reguli, este legată și de conjunctura geopolitică a țării în diverse perioade.

Anii	Recensăminte realizate
1772-1774 1828-1829	Primele recensăminte ample din timpul Războiului Ruso-Turc
1897	Primul recensământ modern pe teritoriul Basarabiei în cadrul Imperiului Rus
1930	Recensământul general al populației în cadrul Recensământului României
1939	Recensământul ordinar al populației, dar datele nu au fost prelucrate din cauza începerii celui de-al Doilea Război Mondial.
1959, 1970, 1979 și 1989	Patru recensăminte ale populației organizate pe teritoriul Moldovei în perioada postbelică
2004	Primul recensământ național independent al populației al Republicii Moldova, cu excepția raioanelor de Est.
2014	Al doilea recensământ național independent al populației și al locuințelor, cu excepția localităților din partea stângă a Nistrului și municipiului Bender.

Sursa: BNS

Un număr tot mai mare de țări aplică forme alternative de recensare a populației și locuințelor, abandonând practica clasică de desfășurare a recensămintelor. Potrivit Comisiei Economice a Națiunilor Unite pentru Europa

(UNECE) și Departamentului de Statistică al ONU, aproximativ jumătate din țările europene (21 din 40) au petrecut în 2010 recensământul clasic, 5 țări au folosit doar registrele populației, iar 13 țări — tehnica mixtă, care combină registrele populației și alte surse.

Pentru Republica Moldova, realizarea recensământului electronic ar fi o oportunitate, în prezent însă Registrele statistice naționale necesită o platformă unică de ajustare. ♦

De ce este important recensământul?

Desfășurarea corectă a unui recensământ este în interesul tuturor. Deși printre riscurile previzibile ale recensământului se indică: dificultatea de a înregistra fiecare unitate în timp util, costurile înalte (atât financiare, umane, cât și de timp), durata lungă de colectare, procesare și analiză a datelor, **doar recensământul:**

- furnizează detalii complete despre grupe mici de populație și poate reprezenta un instrument efektiv în elaborarea politicilor, planificare și luarea deciziilor, astfel încât resursele publice să fie repartizate în mod egal și în conformitate cu necesitățile cetățenilor;
- oferă o estimare corectă a populației (mai puține erori de eșantionare);
- oferă informații cu caracter demografic, economic, social etc. la dimensiune națională, dar și informații pertinente și analitice la diferite nivele teritorial-administrative;
- asigură perspectiva în dinamică asupra fenomenelor demografice și social-economice;
- furnizează datele necesare pentru realizarea unor calcule de estimare postcensitare a populației (de exemplu: populația pe sexe și vârste, numărul și structura gospodăriilor, numărul și structura populației adulte – de 15 ani și peste – după nivelul de instruire, structura populației după starea civilă etc.);
- servește la constituirea unor baze de eșantionare, reprezentative pentru colectivitatea totală, necesare diferitelor cercetări statistice selective din domeniul social, referitoare la populație și gospodării.

² Republica Moldova, Chișinău: Editura Enciclopedia Moldovei, 2009, p.104

³ Materialele recensămintelor se păstrează în Arhiva Centrală de Stat a Actelor Vechi, fondul „Dosare moldovenești și muntenești”. http://nmuseum.blogspot.com/p/blog-page_4066.html

Natalia BARGAN,

Șef Direcția Statistica Demografică și Recensământul Populației a BNS

Recensământul populației și al locuințelor desfășurat în perioada 12–25 mai 2014 este o lucrare statistică complexă, care a necesitat mobilizarea generală a Biroului Național de Statistică (BNS), pentru executarea acesteia în termen, precum și la cel mai înalt nivel. În realizarea scopului propus, drept bază au servit cadrul normativ național: Lega nr. 90 din 26.04.2012 cu privire la Recensământul populației și al locuințelor din Republica Moldova în anul 2014, cu modificări în Legea 45 din 27.03.2014 și HG nr. 967 din 21.12.2012 privind acțiunile de implementare a Legii nr. 90, precum și Recomandările pentru recensăminte populației și locuințelor, runda 2010 a Conferinței Statisticienilor Europeni ⁴.

Desfășurarea recensământului într-un an electoral a fost o provocare pentru BNS și implicarea în executarea acestei lucrări a 13933 persoane în calitate de personal temporar (dintre care: recenzori — 11301; instructori-controlori — 2331; șefi de circumscripție — 301; responsabili de recensământ — 52) a fost destul de complicat, însă s-au depus mari eforturi pentru a finaliza lucrarea cu succes.

De pe data de 23 iunie și până pe 17 iulie la BNS, conform graficului aprobat, au fost recepționate mapele cu documentele de recensământ (chestionarele, borderourile, centralizatoarele, nomenclatoarele mapelor etc.). În baza documentației de monitorizare zilnică și centralizare a datelor vor fi verificate și efectuate calcule, iar în luna decembrie, anul curent, vor fi prezentate datele preliminare.

Din istoria recensămintelor nu este cunoscut nici un stat care nu ar fi avut dificultăți în desfășurarea acestei lucrări, excepție nu facem nici noi. Reticența populației manifestată prin atitudinea vădit negativă față de recenzori, care „*erau învinuiți de toate problemele existente pe lume*”, precum și fluxul personalului temporar, a complicat mult desfășurarea instruirii și lucrării în teren în municipiul Chișinău.

Atât metodologia, cât și chestionarele de recensământ au fost elaborate și verificate în teren la Recensământul de probă în perioada 15–28 aprilie 2013, apoi ajustate în conformitate cu rezultatele acestui exercițiu și recomandările experților UNFPA (care au experiență în realizarea a cca 50 de recensăminte). Considerăm că instruirea personalului temporar și colectarea datelor la indicatorii din chestionare au fost efectuate calitativ.

În ce măsură ne putem baza pe aceste date, ne vor arăta rezultatele anchetei de control, care s-a desfășurat în perioada 16–29 iunie 2014 în 90 de sectoare de recensare și a cuprins 11552 locuințe, având drept obiectiv verificarea nivelului de acoperire în cadrul recensământului, cât și evaluarea erorilor pe indicatorii colectați. ♦

Alexandru SÎRBU

primar al comunei Cubolta, r. Sângerei

Lucrările Recensământului populației și al locuințelor din 2014 au derulat bine, oamenii din comunitate au fost

informați și au fost deschiși față de recenzori, însă au fost surprinși de întrebările din anchete, multe din ele au creat suspiciuni, locatarii crezând că, dacă vor spune despre bunurile lor, atunci li se va lua pensia sau ajutorul social. Nivelul înalt de pregătire a recenzorilor a permis depășirea acestor probleme, fiind clar explicat scopul recensământului propriu-zis. Doar o persoană a venit la primărie să verifice datele declarate. În primele zile s-a înregistrat numărul mic de chestionare, recenzorul superior controlor fiind nevoit să se deplaseze în raion după acestea.

Recensământul populației este extrem de important. Noi nu putem trăi într-o societate fără a cunoaște nivelul ei, numărul și starea populației, iar recensământul ne oferă aceste date, inclusiv necesare pentru implementarea politicilor de dezvoltare socioeconomică, de încadrare în câmpul muncii, de estimare a nivelului migrației ș.a. ♦

Olga GAGAUZ, dr. hab., conf. cerc.,

Șef Centru de Cercetări Demografice al INCE

Comunitatea științifică este foarte îngrijorată de faptul cum a fost organizat și s-a desfășurat Recensământul populației și al locuințelor Republicii Moldova din 2014, având repercusiuni multiple asupra calității și fiabilității datelor obținute. Acest exercițiu național a înregistrat un număr impresionat de neajunsuri în faza de organizare a operațiunii, printre care nivelul scăzut de informare a populației și întârzierea cu începerea acestei campanii. Pentru comparație în țările UE informarea populației se începe cu șase luni înainte de perioada recensământului, pe când în Republica Moldova aceasta s-a început doar cu o lună înainte, spoturi publicitare, emisiuni tele și radio cu dedicație specială fiind foarte puține cu acoperire redusă.

Chestionarul foarte voluminos din start provoca dubii la specialiști în ceea ce privește realizarea recensământului în termenii stabiliți. Cu toate că s-a optat de a obține cât mai multe informații din acest recensământ, nici populația, nici recenzorii nu au fost pregătiți în modul convenit — unii să dea răspunsuri veridice, alții să înregistreze corect și complet informația, preferând să dea scăpării unele întrebări.

Cea mai dificilă situație a fost în mun. Chișinău. Se știe că în multe blocuri locative populația nu a fost recențată, iar informarea populației cu privire la posibilitatea de a apela la circumscripții speciale pentru a fi recenzați a lipsit total, ceea ce a dus la neînregistrarea populației în proporții extrem de mari.

Acum ne întrebăm: dacă vor fi aplicate unele metode de corectare a masivei sub-înregistrări? Nu avem experiență în acest domeniu și, probabil, este nevoie de apelat la experți internaționali. Și încă o întrebare: cât va dura prelucrarea datelor obținute într-o astfel de manieră și când vom avea datele finale de la acest recensământ?

Toate cele menționate demonstrează că suntem în situația că putem să nu avem date credibile cu privire la numărul și structura fundamentală a populației pe vârste și sexe, ceea ce inevitabil va afecta toate domeniile, inclusiv planificarea socioeconomică strategică, prognozarea pieței muncii, ocrotirea sănătății, protecția socială, cercetarea proceselor demografice și elaborarea unor prognoze veridice și complexe. ♦

15 mai — ZIUA INTERNAȚIONALĂ A FAMILIEI

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a declarat ziua de 15 mai, prin Rezoluția 47/237 din 20 septembrie 1993, ca Ziua Internațională a Familiei. Astfel, în fiecare an în Republica Moldova la 15 mai se sărbătorește Ziua internațională a Familiei, obiectivul căreia constă în accentuarea importanței familiei, în promovarea valorilor familiale și în sporirea capacității de reacție a autorităților față de problemele cu care se confruntă familiile la etapa actuală.

Este familia tânără adaptată la condițiile socioeconomice actuale?

Inga CHISTRUGA-SÎNCHEVICI,
Universitatea de Stat din Moldova

Procesul de adaptare a familiei tinere la societatea în transformare din Republica Moldova decurge anevoios și generează modificarea funcțiilor familiale, rolurilor conjugale, comportamentelor matrimoniale și parentale. Aceste dificultăți sunt determinate de faptul că tinerii soți nu au experiența de a conviețui împreună, iar rețeaua socială de sprijin nu este bine consolidată. De asemenea, familia tânără se confruntă cu o avalanșă mai mare de probleme economice decât cele care au o experiență mai mare de viață în comun, fapt determinat de cheltuielile prilejuite de întemeierea unui nou cămin (achiziționarea locuinței, dotarea acesteia).

Cercetarea sociologică „Probleme sociale de adaptare a familiei tinere la transformările socioeconomice din Republica Moldova” relațiază pe un eșantion din 600 respondenți ne-a permis să evidențiem patru categorii de familii tinere în funcție de nivelul de adaptare a acestora din punct de vedere social-economic și socio-psihologic:

Famiiliile tinere total adaptate reprezintă 11,4% din totalul familiilor tinere intervievate. În această categorie de familii nivelul de satisfacție față de viața de cuplu este ridicat, iar nivelul de bunăstare a familiei este înalt, ceea ce le permite satisfacerea necesităților de bază.

Din totalul familiilor tinere total adaptate 46,4% locuiesc în mediul urban, iar 53,6% la sat. Mai mult de jumătate din soți (51,5%) aveau studii superioare sau superioare incomplete.

Ambii soți sunt asigurați în țară cu loc de muncă sau au o ocupație temporară (82,1%) și sunt mulțumiți de locul de muncă pe care îl au. Cei mai mulți din această categorie activează în domeniul învățământului, culturii și al științei (26,1%), prestează servicii și practică comerțul (23,2%), 14,5% au propria afacere. Sunt mulțumite de condițiile de locuit circa 94%, iar 70,6% din ele dispun deja de o locuință aparte. În ansamblu, cei ce formează aceste cupluri și-au asumat corespunzător rolurile conjugale, respectiv s-a stabilizat unitatea cuplului. Abilități de comunicare a soților le permit de a depăși situații de conflict, contribuind la dezvoltarea structurii familiale și a relațiilor conjugale.

Chiar dacă aceste familii sunt asigurate material și dispun de condiții bune pentru a da naștere unui copil, acestea nu se grăbesc de a deveni părinți. Astfel, numai 65% din acest subgrup de

familii au copii, deși vârsta soților este peste 26 de ani. Amânarea nașterii primului copil este determinată de dorința de a face o carieră profesională, precum și de a trăi pentru sine.

Famiiliile tinere adaptate familial, dar neadaptate economic reprezintă categoria cea mai numeroasă, cumulând 48,8% din totalul familiilor tinere intervievate. Aceste familii se caracterizează printr-un nivel de satisfacție sporit față de viața de cuplu, însă întâmpină multiple probleme economice, ce în unele cazuri condiționează apariția tensiunilor latente între soți. Circa 42% din aceste familii locuiesc la oraș, iar 58% la sat, soții având un nivel similar de instruire. Ponderea familiilor tinere din această categorie care au copii este de 74%.

La 76% din aceste familii soțul este asigurat cu un loc de muncă stabil sau are o ocupație temporară, iar soția - în proporție de 74,5%. Cu toate acestea, 47,7% dintre ei sunt nemulțumiți de locul de muncă, în special din cauza salariilor mici. Peste o jumătate (53,7%) din aceste familii au simțit lipsa banilor când au avut nevoie să cumpere produse alimentare, iar 62,4% — când au avut nevoie să se asigure cu un spațiu locativ decent. Circa o treime din această categorie de familii nu sunt mulțumiți de condițiile locative și doar 44% au propria lor locuință.

Chiar dacă aceste familii tinere se caracterizează prin relațiile conjugale stabile și destul de armonioase, rezolvând conflictele inevitabile în viața unui cuplu prin compromis, existența unor probleme de ordin material nu le permite să se bucure de un trai decent și să satisfacă necesitățile de bază.

Famiiliile tinere adaptate economic, dar neadaptate în plan familial cuprind 11,3% din totalul familiilor tinere care au participat la studiu. Aceste familii au reușit să ajungă la un standard economic adecvat, de unde reiese și satisfacția înaltă față de nivelul de bunăstare, însă relațiile conjugale nu sunt suficient de funcționale și satisfăcătoare.

O trăsătură distinctă a acestei categorii de familii, comparativ cu precedentele, este că preponderent locuiesc la sat și au nivel de instruire mediu. Circa 75% de familii la momentul interviului aveau copii.

Comunicarea dintre parteneri este redusă, conflictele fiind intermitente, soții fiind obișnuiți cu cearta continuă. Gradul de încredere în stabilitatea relațiilor conjugale este redus, majoritatea soților punând la îndoială statornicia familiei (numai

17,6% din cupluri sunt sigure că familia lor nu se va destrăma niciodată).

S-a evidențiat un nivel înalt de asigurare a ambilor soți cu serviciu și un nivel înalt de satisfacție față de el. La jumătate din familiile date, cel puțin unul din parteneri a fost la muncă peste hotare, ceea ce a permis soților să rezolve problemele de ordin financiar, dar concomitent condiționează nivelul sporit de satisfacție față de asigurarea economică a familiei, factorul migrațional distorsionând solidaritatea și funcționalitatea familiei.

Famiiliile tinere total neadaptate reprezintă 28,5% din totalul familiilor cuprinse în eșantion. La aceste familii nivelul de satisfacție față de bunăstare este complet redus, totodată și față de viața de cuplu, ceea ce semnifică că relaționarea dintre soți este deficitară, rigidă și disfuncțională, rolurile conjugale sunt realizate parțial și nesatisfăcător, antrenând conflicte și dezechilibre.

În funcție de nivelul de studii, cei mai mulți respondenți aveau studii medii și studii medii de specialitate. Circa 45% din aceste familii locuiesc în mediul urban, iar 55% în mediul rural. Acest subgrup de familii se caracterizează prin proporția înaltă a cuplurilor în care soții sunt în vârstă cuprinsă între 18 și 22 de ani. O bună parte din aceste familii au copii (77%), ceea ce ne permite să presupunem că sarcina premaritală a servit un motiv pentru încheierea căsătoriei.

În astfel de familii comunicarea este defectuoasă. Comportamentul în timpul neînțelegerilor este destul de agresiv, fapt ce condiționează ca starea de tensiune să fie permanent prezentă, ce se transformă și în acțiuni de violență (12,9% din respondenți au răspuns că ajung la bătaie în timpul certurilor). Viabilitatea acestor familii este sub semnul întrebării din moment ce numai 11,1% de familii total neadaptate sunt sigure că familia lor nu se va destrăma niciodată.

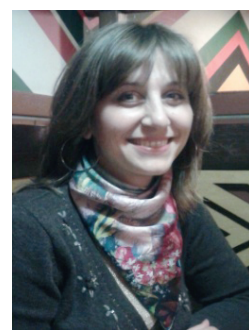
Nivelul de satisfacție față de serviciul pe care îl exercită este redus, doar 8,1% dintre soții intervievați sunt foarte mulțumiți de locul de muncă. Circa 16% din soți nu sunt încadrați în câmpul muncii. Lipsa de bani este cronică, cele mai principale necesități fiind greu de satisfăcut. Nu-și fac planuri niciodată pentru viața de familie 23,1% și consideră că viața în viitor și realizarea planurilor depinde în mare parte de destin și de noroc.

Rezultatele obținute demonstrează că gradul de adaptare a familiilor tinere, atât din perspectiva socioeconomică, cât și cea conjugală este scăzut. Potențialul redus de adaptare a familiilor tinere este determinat de un complex de factori, printre care: situația nivelul scăzut de bunăstare, neîncadrarea în câmpul muncii, veniturile mici și imposibilitatea de a asigura familiei un trai decent, sărăcia, accesibilitatea redusă a locuinței pentru familiile tinere, migrația de muncă, răspândirea comportamentului deviant (violenta în familie).

Reieșind din faptul că numai fiecare a zecea familie tânără se autoapreciază ca total adaptată, proporția celor care au nevoie de sprijin prin politicile familiale adecvate este foarte înaltă. Familiile tinere total neadaptate dețin o proporție extraordinară de înaltă, ceea ce argumentează necesitatea unor intervenții speciale din partea statului și a comunității. Este vorba atât de politicile de asigurare cu locuri de muncă și de reducere a migrației, majorarea salariilor și ameliorarea bunăstării familiale, cât și cele ce țin de dezvoltarea serviciilor de consiliere familială destinate familiilor tinere, pentru prevenire sau intervenție în promovarea/asigurarea stabilității relațiilor conjugale. Un obiectiv important al politicilor familiale și a celor ce țin de sănătatea reproductivă prezintă dezvoltarea culturii contraceptive, având drept scop reducerea nașterilor și căsătoriilor premature (în vârstă până la 18 ani) și asigurarea planificării familiale (alegerea timpului potrivit pentru nașterea copilului și repartizarea dorită în timp a nașterilor succesive). ♦

Reforma sistemului de indemnizații beneficiu pentru familiile cu copii

Mariana Buciuceanu-Vrabie,
dr. în sociologie, conf. cerc., CCD

Studiile sociologice realizate de *Centrul de Cercetări Demografice* privind situația familiei cu copii în Republica Moldova evidențiază un nivel scăzut de informare a femeilor vizavi de *garanțiile și privilegiile legale* în cazul apariției copilului. Astfel, mai mult de jumătate din respondente sunt parțial sau deloc informate cu privire la înlesnirile de muncă pentru femeile însărcinate, părinții cu copii mici, durata și particularitățile concediului de maternitate și a celui de îngrijire a copilului. Totodată, practic fiecare a cincea dintre femeile intervievate „nu cunoaște nimic” (19,1%), iar fiecare a treia „cunoaște puțin” (31,1%) despre posibilitatea de a folosi concediul parental de către tatăl copilului, bunică/bunel sau de alte rude⁵.

În țara noastră, cele mai răspândite și solicitate garanții ce țin de protecția socială a familiei și copilului, precum și de susținerea funcției reproductive sunt concediile cu menținerea locului de muncă și achitarea indemnizațiilor corespunzătoare sau cu neachitarea lor⁶. La aceste tipuri de concedii se referă: concediul de maternitate (ce include concediul prenatal din a 30-a săptămână de sarcină și cel postnatal pentru o perioadă de minimum 126 zile calendaristice sau mai mult în funcție de particularitățile stabilite de legislație) acordat în exclusivitate femeilor, concediul

5 Gagauz O., Buciuceanu-Vrabie M. Rolul parental & rolul profesional: oportunități de echilibrare pentru femeia contemporană. Chișinău, 2011. 136 p.

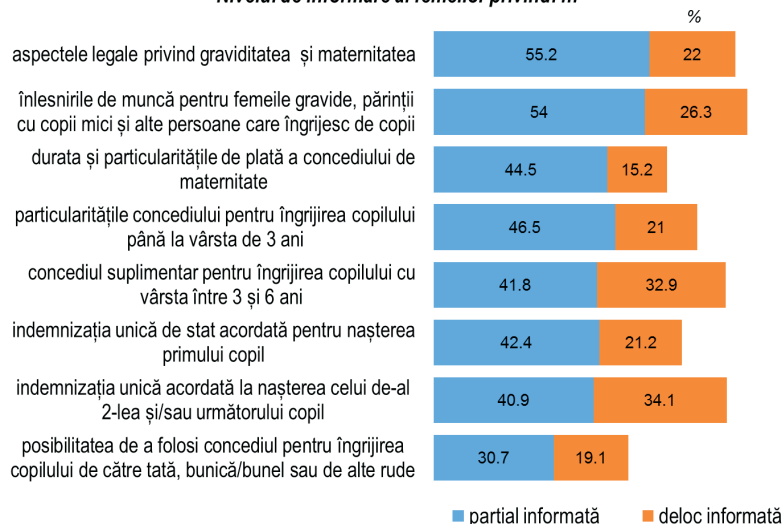
6 Codul Muncii, Legea nr. 154-XV din 28.03.2003, art. 124; HG nr. 108 din 3 februarie 2005 privind aprobarea Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă și altor prestații de asigurări sociale.

parțial plătit (30% din venitul asigurat) pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, care poate fi folosit atât de către mame, cât și de către alți membri ai familiei, care au grijă de copil⁷, concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav și concediul suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului cu vârsta de la trei la șase ani. Deși, cu excepția primului tip de concedii, conform legislației celelalte două pot fi utilizate și de către alți membri ai familiei (indiferent de sex), în realitate aceste întreruperi în ocupare sunt caracteristice, în special, carierei profesionale feminine. Reticența față de posibilitatea, în special, a taților de a lua concediu de îngrijire a copilului își are rădăcini adânci în stereotipurile tradiționale specifice regiunii, inclusiv și ale Moldovei, privind rolul matern al femeii, fapt evidențiat și de studiile empirice. Până în prezent ponderea taților în totalul beneficiarilor de indemnizații pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani nu a depășit 2%.

Anul curent, începând cu 1 aprilie, au intrat în vigoare modificările și completările la Legea nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale⁸, scopul primordial al cărora este asigurarea unui tratament egal pentru toți beneficiarii și utilizarea eficientă și echitabilă a mijloacelor bugetului asigurărilor sociale. Printre modificările importante menționăm:

- majorarea indemnizațiilor unice la nașterea copilului (în anul 2014, pentru prima dată cuantumul indemnizației unice a fost majorat cu 500 lei, anterior (2009–2013) acesta se majora cu câte 300 lei anual), ce constituie în prezent: 3100 lei — la nașterea primului copil și 3400 lei — la nașterea fiecărui copil următor;
- majorarea de la 300 la 400 de lei a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 1,5 ani în cazul persoanelor neasigurate și a pragului de jos a indemnizației pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani în cazul persoanelor asigurate;
- s-a mărit durata concediului de maternitate (prenatal și postnatal) și a achitării indemnizației de maternitate în cazul nașterilor multiple;
- indemnizația pentru concediile de maternitate se acordă femeilor indiferent de durata stagiului de cotizare (anterior de aceasta beneficiau doar femeile care aveau stagiul de cotizare de cel puțin trei ani sau 3 luni realizate pe parcursul ultimelor 12 luni);
- majorarea bazei de calcul de la 6 luni la 12 luni calendaristice a perioadei ce intră în calcularea venitului mediu lunar asigurat pentru stabilirea indemnizației de maternitate și a indemnizației pentru creșterea copilului până

Nivelul de informare al femeilor privind: ...

la vârsta de 3 ani (argumentată de specialiști, pe de o parte, prin eliminarea posibilităților de abuz care prejudiciază BASS, iar pe de alta, prin faptul că vor fi incluse acele sporuri sau alte venituri ale beneficiarilor care nu se includeau în baza de calcul dat fiind caracterul lor anual⁹);

- s-a mărit vârsta pentru copii, care în caz de îmbolnăvire vor putea fi îngrijiți de către un părinte cu plata indemnizațiilor din bugetul asigurărilor sociale până la vârsta de 10 ani (anterior până la 7 ani), iar în cazul bolii oncologice a copilului — până la 16 ani.

Amintim că, inițial, reforma sistemului de indemnizații de maternitate a stârnit controverse și critici din partea unor instituții și grupuri de presiune, invocându-se că prevederile ei descurajează natalitatea în Republica Moldova, înrăutățește situația femeilor gravide și diminuează indemnizația de maternitate. Totuși, MMPSF, prin operarea acestei reforme, a urmărit în special corelarea prestației de asigurări sociale cu contribuția asiguratului, precum și eliminarea practicilor informale de angajări fictive și creșterea artificială a venitului mediu lunar asigurat în vederea majorării abuzive a indemnizațiilor de maternitate.

Constatăm, subminarea natalității în Republica Moldova prin reforma sistemului de indemnizații nu poate fi un argument obiectiv și solid în acuzația făcută. Experiența și practicile pozitive ale țărilor dezvoltate demonstrează că atât pentru stimularea natalității, cât și pentru protecția familiei cu copii nu este suficientă doar susținerea materială, importantă fiind combinarea diverselor instrumente ale politicilor familiale, ocupaționale, educaționale și de sănătate care ar mări oportunitățile de integrare și prezență în câmpul muncii a părinților prin programe speciale, ar asigura un statut egal femeilor pe piața muncii, servicii medicale de calitate, asistență socială și servicii alternative accesibile de creștere și educare a copiilor ș.a., asigurând astfel și o mai bună îmbinare a rolurilor familiale, părintești și productive.

⁷ Garanția dată permite membrilor familiei să ia o decizie de sine stătătoare în privința cine să aibă grijă de copilul mic, reieșind din interesele personale, inclusiv și cele economice, astfel creându-se premisele legale posibile de egalare a priorităților de gen.

⁸ Principalele modificări vizează modul de calculare a indemnizațiilor de maternitate și a indemnizațiilor lunare pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani.

⁹ Ciurea C. Indemnizațiile de maternitate — între practici informale și necesitatea optimizării sistemului de asigurări sociale. Policy Brief. IDIS Viitorul, Chișinău, 2014; <http://www.trm.md/ro/spatiul-public/spatiul-public-din-12-martie-2014/>

1 iunie — ZIUA INTERNAȚIONALĂ A COPILULUI

*Noi, cei mari, uităm adesea că am fost copii.
Și lucrul acesta ar trebui să ni-l aducem aminte,
mai ales când ne găsim în fața copiilor.*

Al. Vlahuță

În Republica Moldova, Ziua copilului se sărbătorește în fiecare an pe data de 1 iunie, fiind marcată prin diverse activități culturale, artistice, concursuri, competiții sportive, cu implicarea atât a copiilor, părinților, cât și a autorităților.

În acest an, pentru a doua oară, Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului a organizat o serie de activități pe teritoriul Grădinii Zoologice din mun. Chișinău. La sărbătoare au participat 1000 de copii rămași fără ocrotire părintească și din familii social vulnerabile.

Toate activitățile dedicate Zilei Internaționale a Copiilor încep cu data de 26 mai și durează până la data de 6 iunie. Anul acesta s-au realizat 123 de tipuri de activități dedicate copiilor, de exemplu: Activitate culturală sportivă „Copilărie — dulce armonie”; Recital de cântece și poezii către Ziua Copilului; Activitate culturală „De ziua ta, copile”; Concurs de desene pe asfalt: „Copilul — comoara universului”; Program cultural artistic cu genericul „1 iunie — Ziua copilului”; Confectionarea gazetei de perete cu genericul: „Copilăria floare de vis!”; Excursie la „Grădina Botanică”; Starturi vesele cu genericul „Sportul ne face mai fericiți!”; Sărbătoarea Ziua Curții cu genericul „Unde-s cei mai buni copii, ceru-i plin de bucurii”; Vizită la Centrul republican

pentru copiii „Artico”; Montarea filmulețului „Copilărie — dulce melodie” și multe altele.

Pentru desfășurarea activităților respective, în cadrul cărora au evoluat copii talentați și artiști autohtoni, excursii, cadouri și dulciuri, au fost utilizate sursele financiare alocate din bugetul municipal, dar și donațiile oferite de partenerii noștri — organizațiile neguvernamentale și agenții economice.

Menționăm, Direcția Municipală pentru Protecția Drepturilor Copilului are în subordinea sa 48 de Centre Comunitare pentru Copii și Tineri, în care își desfășoară activitatea 151 de cercuri cu profil artistic, tehnic, sportiv, turistic, de artizanat, 6 centre de plasament, 5 centre de zi specializate, Serviciul Asistență parentală Profesionistă și Serviciul Social Asistență Personală. Pe lângă serviciile gratuite care sunt prestate în aceste centre, pedagogii au ca obiective specifice formarea la copii a unei culturi estetice, de asemenea asigură accesul fiecărui copil provenit din orice categorie de familii socialmente vulnerabile la educația în spiritul dansului și stimularea participării acestora la toate concursurile, dezvoltarea creativității și încurajarea talentelor în rândul micilor participanți, încurajarea spiritului de competiție și de participare la acțiuni care să promoveze aptitudinile native, susținerea aspirațiilor copiilor, asigurarea unor condiții din ce în ce mai bune de studiu specific și încurajarea participărilor la toate programele de pregătire culturală pe care le dezvoltă cluburile copiilor.

În fiecare an Ziua copilului este un prilej de a sărbători copilăria, de a oferi sprijin copiilor, de a inspira comunitatea și familia noastră, de a aprecia și iubi. Orice copil are dreptul la o vorbă bună, un zâmbet și un mic cadou. În orașul nostru copiii trăiesc și înfloresc cu fiecare zi și noi suntem parte din ei, încercând să le dăruim iubire de frumos și de omenire. ♦

Elena STRATAN,

*Metodist al Serviciului Monitorizare, Sinteză și Strategii,
Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului*

Indicatorii privind vulnerabilitatea materială și nematerială a copiilor

Indicatori	Familii/copii
Număr de familii cu copii sub vârsta de 5 ani, inclusiv cu copii de vârsta 0-12 luni, în situație de risc, luați la evidență	9581
Număr de copii sub vârsta de 5 ani în situație de risc, luați la evidență	11500
Număr de copii cu vârsta 0-12 luni în situație de risc, luați la evidență	3675
Număr de evaluări inițiale realizate ale familiilor cu copii sub vârsta de 5 ani, inclusiv cu copii de vârsta 0-12 luni, în situație de risc	7001
Număr de evaluări complexe realizate ale familiilor cu copii cu vârsta de până la 5 ani, inclusiv cu copii de vârsta 0-12 luni, în situație de risc	5673
Număr de familii cu copii sub vârsta de 5 ani, inclusiv cu copii de vârsta 0-12 luni, în situație de risc, sprijinite financiar / material	7454
Număr de copii sub vârsta de 5 ani, inclusiv copii de vârsta 0-12 luni, abandonați	74
Număr de copii sub vârsta de 5 ani, inclusiv copii de vârsta 0-12 luni, plasați în instituții rezidențiale	312
Număr de copii sub vârsta de 5 ani, inclusiv copii de vârsta 0-12 luni, expuși abuzului, violenței sau neglijării	1191
Număr de copii de 0-17 ani aflați în dificultate din diverse motive	62811
Numărul de copii de 0-17 ani care au cel puțin un părinte plecat	105,3
Copii în vârstă de până la 18 ani recunoscuți cu dizabilitate primară	14706

Sursa: MMPSF, BNS, datele pentru anul 2012

11 iulie — ZIUA MONDIALĂ A POPULAȚIEI

Conferința științifico-practică dedicată zilei mondiale a populației

La 11 iulie 2014, la Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei de Științe a Moldovei și-a desfășurat lucrările Conferința științifico-practică dedicată Zilei Mondiale a Populației. Organizat de către Centrul de Cercetări Demografice al INCE în parteneriat cu fondul ONU pentru Populație în Republica Moldova, evenimentul a întrunit la masa de discuții reprezentanți ai mediului academic, organelor de resort, societății civile și ai centrelor de cercetare independente, ai organizațiilor internaționale, precum și ai reprezentanților mass-media.

În cadrul conferinței a fost lansat Raportul analitic „**Profilul sociodemografic al Republicii Moldova la 20 de ani după adoptarea Programului de Acțiune de la Cairo**” (responsabil pentru ediție dr. hab. Olga Gagauz), în care sunt examinate progresele Republicii Moldova în realizarea Programului de Acțiune a Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare de la Cairo (5–13 septembrie 1994), precum și concretizate prioritățile politice ce țin de populație și dezvoltare pentru următoarele decenii, ținând cont atât de recomandările internaționale pentru regiunea europeană, cât și de specificul proceselor demografice și a situației socioeconomice în țară.

În cuvântul de salut, directorul INCE, dr. hab. *Alexandru Stratan*, a remarcat importanța abordării și sensibilizării

publicului larg privind problemele existente în domeniul populației și necesitatea preluării de către autoritățile de stat a soluțiilor argumentate științific și prezentate în Raportul Analitic lansat în cadrul conferinței.

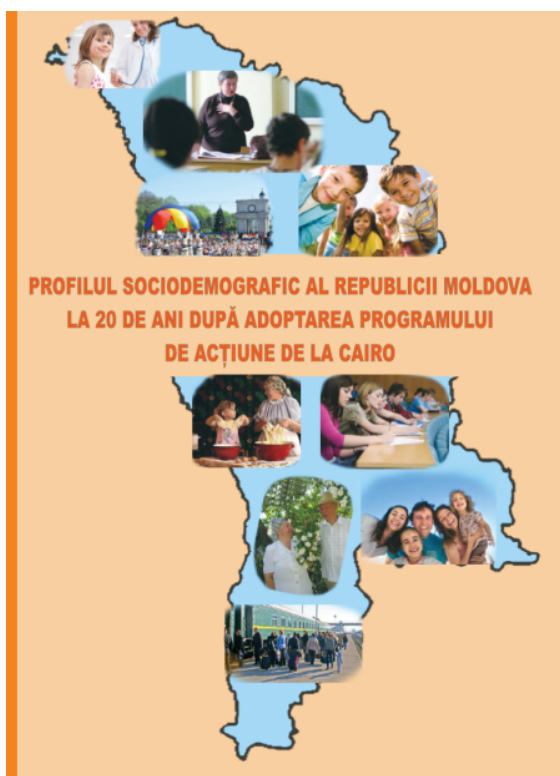
În atenția publicului au fost puse mesaje-cheie prezentate în raportul analitic (dr. hab. Olga Gagauz, șef Centru); o nouă serie a prognozei demografice (dr. Olga Penina). În contextul tematicii din acest an a Zilei Mondiale a Populației — *Investiția în Tineret*, a fost evaluată situația tinerilor din Republica Moldova în contextul investițiilor necesare în dezvoltarea sectorului de tineret (dr. Mariana Buciuceanu-Vrabie).

La lucrările conferinței au participat reprezentanți de onoare, printre aceștia figurând Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Ucrainei în Republica Moldova *Serghei Pirojkov*, Reprezentantul Permanent al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Republica Moldova *Nicola Harrington-Buhay*, Directorul de Țară al UNFPA în Republica Moldova *Ian McFarlane*, care au apreciat înalt efortul cercetătorilor Centrului de Cercetări Demografice al AȘM în dezvoltarea cercetărilor demografice în Republica Moldova, calitatea studiilor și insistența depusă în elaborarea lucrărilor ce reflectă tendințele proceselor demografice și specificul evoluției populației în țara noastră. ♦

Mesaje-cheie ale Raportului analitic

„**Profilul sociodemografic al Republicii Moldova la 20 de ani după adoptarea Programului de Acțiune de la Cairo**”

1. Cu toate că în ultimii ani în Republica Moldova sunt înregistrate progrese importante în aplicarea PA CIPD, se impune manifestarea voinței politice mai pregnante din partea Guvernului în adoptarea și implementarea politicilor și programelor în domeniu, care urmează să fie consecutive, de lungă durată, diversificate pe măsura creșterii economice și axate pe creșterea calității potențialului uman.
2. Problema principală în dezvoltarea sociodemografică a Republicii Moldova o constituie nu numai reducerea numărului populației și tempoul sporit al depopulării, ci mai ales indicatorii nesatisfăcători ai reproducerii populației: fertilitatea scăzută, mortalitatea înaltă și speranța de viață la naștere scăzută, refluxul migrațional în masă.
3. Dezvoltarea durabilă este determinată nu numai de înlocuirea numerică a populației, ci și de calitatea acesteia: productivitatea oamenilor, capacitatea lor educațională

și profesională, or numai acestea pot asigura un progres tehnologic și informațional esențial. Educația și gradul de ocupare a forței de muncă în vârsta economic activă sunt cei mai importanți indicatori ce caracterizează securitatea demografică a țării și oportunitățile de dezvoltare durabilă.

4. După cum demonstrează prognozele demografice, îmbătrânirea cronologică a populației în deceniile viitoare va cunoaște o creștere rapidă, pe când îmbătrânirea relativă ce se manifestă prin starea sănătății a vârstnicilor, capacitățile funcționale și cognitive ale acestora va fi cu mult mai lentă decât cea cronologică. Îmbătrânirea populației, determinată de creșterea duratei medii a vieții ca rezultat al progresului medical și social, deschide noi oportunități pentru umanitate. Oamenii nu numai că trăiesc mai mult, dar și vor trăi mai mult, având sănătatea mai bună. Astfel, scopul principal al societății contemporane este de a transforma acest fenomen necunoscut până acum într-un factor important de dezvoltare.
5. În condițiile menținerii unui decalaj enorm în ceea ce privește salarizarea și standardele de viață în Republica Moldova și țările europene economic dezvoltate, intensitatea migrației va rămâne foarte înaltă. În cazul în care procesul de creștere a calității educației a tineretului – unul din obiectivele centrale ale PA CIPD post-2014, nu se va desfășura în paralel cu dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, industriei, tehnologiilor informaționale, creșterea salariilor și accesibilității

locuințelor pentru familii tinere se poate prognoza o creștere a emigrației tinerilor cu studii superioare în țările în care aceștia vor avea mai multe oportunități pentru autoîmplinire și beneficii de la studiile obținute.

6. Procesele de argumentare, elaborare, implementare și monitorizare a politicilor în domeniul populației trebuie să aibă la bază informații statistice de calitate și un suport științifico-analitic. Astfel, obiectivele principale în acest domeniu sunt următoarele: îmbunătățirea sistemului de evidență a proceselor demografice, în special a fluxurilor migraționale; crearea registrelor complete ale populației; realizarea calitativă a recensământului populației; utilizarea datelor administrative. Republica Moldova trebuie să dispună de statistică complexă, continuă și cuprinzătoare cu privire la mișcarea naturală și migrațională a populației.
7. Dat fiind faptul că majoritatea politicilor statului se referă la populație, este necesar de a realiza o monitorizare transversală a acestora din punctul de vedere al impactului lor asupra procesului de reproducere a populației. Acest lucru se referă la politicile de combatere a sărăciei și a excluziunii, la politicile educaționale și formare profesională, în domeniul locuințelor, al transportului public, al asistenței sociale, în domeniul ocupării forței de muncă etc. Astfel, dimensiunea demografică va fi inclusă în toate politicile și în toate evaluările politicilor existente din perspectiva revizuirii acestora. ♦

Olga GAGAUZ, dr. hab., conf. cerc.,
Șef al Centrului de Cercetări Demografice

Ziua Mondială a Populației este un prilej anual de conștientizare a mai multor probleme ce afectează populația la nivel global. În anul curent, structurile ONU au formulat o temă de interes major cu genericul „Investiția în tineri”.

Problemele tinerilor ca prioritate pentru dezvoltare

Subsemnând apelului ONU, în scopul marcării Zilei Mondiale a Populației cu o deosebită semnificație pentru tineri, la 11 iulie curent a fost organizată o întrunire a Ministrului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Valentina Buliga, cu tinerii specialiști, ce s-a desfășurat în formatul unui dialog sincer și cointerestat. Este de remarcat că, prezența tinerilor a trezit interesul generației de seniori din Azilul republican pentru invalizi și pensionari din Chișinău, unde a avut loc evenimentul, ei fiind invitați să asiste în sală la conversația cu grupul de tineri. Eventual, evenimentul produs poate fi calificat și ca o manifestare a solidarității între generații. Investind în tinerii de astăzi prin asigurarea calității educației, oportunităților de angajare, accesu-

lui la serviciile de sănătate și securitate socială, vom contribui la îmbunătățirea vieții generațiilor viitoare, a fost relevat în cuvântul de deschidere a dnei Ministru.

Dna Valentina Buliga a accentuat, că încadrarea în câmpul muncii, obținerea de experiență utilă și autorizarea tinerilor este primordială pentru integrarea lor socială. Având un loc de muncă și prin propriul efort realizat, tinerii sunt stimulați să-și crească potențialul profesional, să învețe continuu și să contribuie la dezvoltarea țării. De asemenea, au fost formulate cele mai importante probleme, rezolvarea cărora nu este posibilă fără implicarea tinerilor specialiști din diverse domenii.

Dezvoltând tematica Zilei Mondiale a Populației, dna Ministru a prezentat măsurile întreprinse de către Minister, ce au efectul vizibil de investire în tineri, care oferă mai multe oportunități și soluții pentru îmbunătățirea condițiilor lor de viață. Obiectivul reformelor începute în domeniile de activitate ale Ministerului constă în reducerea impactului sărăciei prin redirectionarea resurselor disponibile către familiile social vulnerabile, ce includ și persoane tinere. Ministerul își propune consolidarea capacităților instituționale și modernizarea mecanismelor de funcționare a autorităților publice responsabile de dezvoltarea pieței muncii, promovarea politicilor și măsurilor eficiente de ocupare, incluziune socială și dezvoltarea serviciilor moderne. Îmbunătățirea dialogului social pe piața muncii și asigurarea impactului pozitiv al migrației pentru dezvoltarea țării sunt deziderate, ce vizează, în primul rând, tinerii și familiile lor.

Tinerii prezenți au fost îndemnați să se implice mai activ în realizarea politicilor elaborate și cele de perspectivă din domeniile de competență ale Ministerului. Promovarea participării tinerilor la procesele decizionale, care îi vizează, trebuie să fie cât mai prietenoase și adaptate necesităților reale ale tinerilor, în special ale celor din grupurile cu posibilități mai reduse.

În calitate de exemplu a fost evocată propria experiență de muncă, atitudinea față de colegi, fiind acordată o deosebită atenție însușirii bunelor practici în activitatea realizată pentru a da dovadă de performanță și a face progrese în cariera sa profesiona-

lă. Din partea tinerilor participanți a avut o intervenție colaboratoarea Direcției politici de asistență socială a Ministerului, dna Natalia Miron, care a prezentat o succintă informație privind prestațiile de asistență socială de stat, fiind scoase în prim-plan cele destinate reprezentanților tinerei generații (elevi, studenți, șomeri ș.a.).

Discuțiile în cadrul dialogului au vizat subiectele privind măsurile care ar trebui incluse suplimentar în politicile de susținere a familiilor cu copii. În acest sens, întrebările tinerilor din sală s-au referit la prestațiile pentru mame și copii, la mecanismele de stimulare a natalității și a motivației tinerilor specialiști pentru activitatea în domeniul protecției sociale și alte sfere conexe.

Dna Ministru a amintit că la Conferința internațională din 11-13 iunie 2014 de la Praga — „Dialogul în domeniul populației și dezvoltării: formarea capitalului uman pentru dezvoltarea în Europa de Est și Asia Centrală”, a fost concluzionat că investițiile în copii, tineri și femei vor avea cel mai favorabil impact asupra dezvoltării umane. Promovarea în cadrul strategiilor și programelor naționale a drepturilor tinerilor în conformitate cu principiile Programului de Acțiune de la Cairo deschide oportunități mai largi pentru îmbunătățirea situației demografice și dezvoltarea capitalului uman.

♦
Larisa ROTARU,
Șef Secție Politici Demografice, MMPSP

CERCETĂRI ȘI ANALIZE SOCIODEMOGRAFICE

Evaluarea nivelului de securitate demografică

Galina SAVELIEVA,

dr. în economie, conf. cercetător, șef adjunct al CCD

În Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011–2025)¹⁰ a fost preconizată elaborarea și calcularea Indicatorului Integral de Securitate Demografică (IISD) în profil teritorial-administrativ în baza unui set de indicatori economici, sociali și culturali, având drept scop monitorizarea situației demografice și evidențierea factorilor de impact.

Ultimele calcule au fost realizate pentru anul 2012 și demonstrează diferențieri semnificative în profil teritorial (Fig. 1).

Cel mai scăzut rang al IISD se înregistrează în raioanele Șoldănești, Ocnița, Glodeni, Fălești, Taraclia, Briceni, printre factorii determinanți rolul principal având gradul înalt de îmbătrânire a populației și refluxul migrațional, precum și indicatorii sănătății populației.

Datele demografice sunt, probabil, singurul tip de date statistice pentru care valoarea unui indicator integral este previzibilă. Astfel, centrul este un „aspirator” ce atrage populația tânără ac-

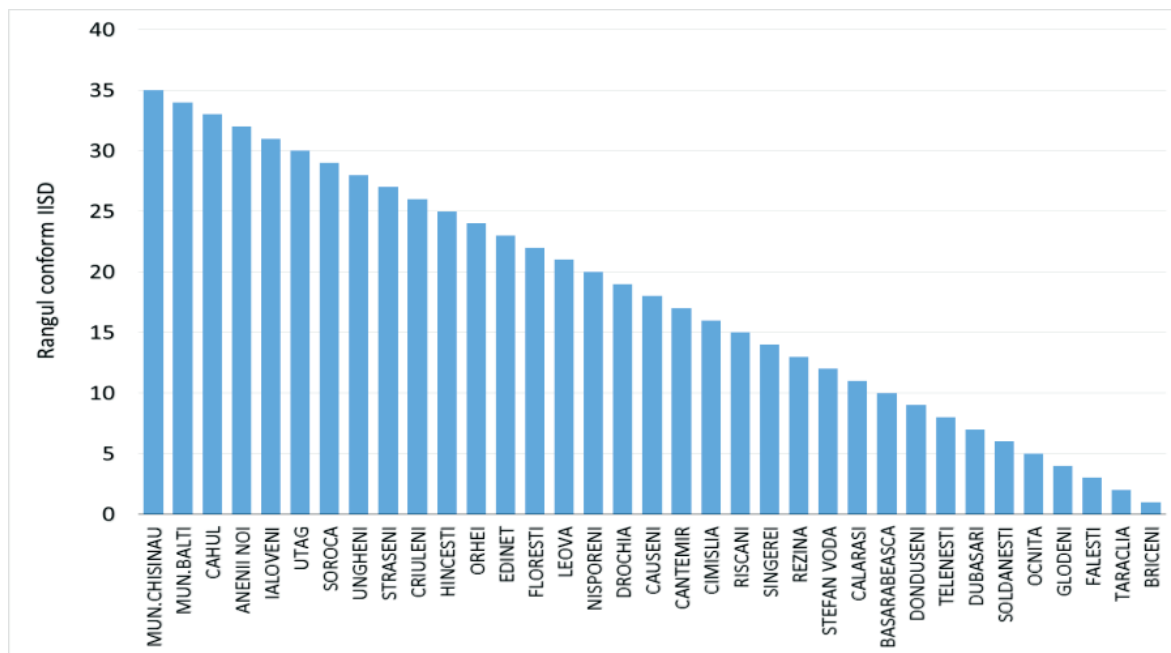

Fig. 1. Rangul unităților teritorial-administrative conform IISD, anul 2012

Municipiile Chișinău și Bălți ocupă stabil cele mai înalte ranguri conform IISD, cu toate că populația acestora se formează preponderent din contul migrației interne a populației în vârste tinere apte de muncă, pe când indicatorii mișcării naturale sunt destul de nefavorabile.

În topul unităților teritorial-administrative cu rangul înalt al IISD intră raioanele Cahul, Anenii Noi, Ialoveni, UTA Găgăuzia, Soroca, a căror poziție este determinată de amplasare teritorială (pentru Ialoveni și Anenii Noi apropierea spre capitală prezintă un factor ce atrage migranți interni) sau de rată mai înaltă a fertilității (UTA Găgăuzia), sau existența unor instituții de învățământ care atrag populația tânără (Cahul, Soroca) și alți factori (posibilități de încadrare, dezvoltarea socioeconomică a localității etc)

tivă, ceea ce determină cea mai bună poziție a acestora conform IISD, raioanele periferice prezintă, mai des, „inelul nefavorabil”, ce înconjoară centrul prosper. Raioanele apropiate de regiunile centrale și regiunile socioeconomice mai dezvoltate ocupă o poziție intermediară între centru și raioanele dezavantajate.

Este evident că situația demografică trebuie să atragă mai multă atenție autorităților publice locale. Elaborarea și implementarea unui plan de acțiuni la nivel local pentru realizarea Programului național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011–2025), care ar include măsuri ce țin de dezvoltarea infrastructurii sociale, ridicarea veniturilor, combaterea șomajului și sărăciei, sprijin în obținerea locuinței de către familiile tinere etc., ar putea constitui un pas important în consolidarea acțiunilor în domeniul populației. ♦

Câți studenți moldoveni își fac studiile peste hotare?

Ecaterina GRIGORAȘ,
cercetător științific, CCD

Cunoașterea limbilor străine și dorința de a obține studii de calitate, ceea ce, la rândul său, deschid și posibilitatea de angajare în țările de peste hotare, motivează tot mai mulți tineri moldoveni să încerce să intre la studii în universitățile europene. Unii deja au reușit să devină cei mai buni în domeniul lor, departe de casă, iar alții visează că vor aduce o contribuție în transformarea Republicii Moldova, într-o țară europeană cu un înalt nivel al calității vieții.

Având în vedere declinul demografic și scăderea efectivului generațiilor tinere, universitățile europene încearcă să recruteze studenți din alte țări, oferindu-le condiții și burse speciale. De exemplu, în anul curent, tinerii din Republica Moldova care vor fi admiși la Universitățile din România vor putea obține burse europene Erasmus. Astfel, studenții vor avea ocazia să studieze, pentru o perioadă de până la un an, în instituțiile superioare de învățământ din Uniunea Europeană. Se oferă nu doar o perioadă de studiu de patru ani, ci și posibilitatea unui stagiul în alte universități din UE¹¹.

Guvernul Germaniei și-a pus scopul de a majora numărul de studenți străini cu circa 25% până la sfârșitul acestui deceniu¹², oferind în paralel burse speciale cetățenilor săi pentru studii în cele mai prestigioase universități ale lumii, având drept scop obținerea calificării globale și experienței internaționale.

Rusia oferă burse speciale pentru persoanele care fac studiile în universitățile de peste hotare cu condiția că absolvenții acestora ulterior se vor întoarce în țara și vor lucra trei ani la una din întreprinderile/organizațiile la care vor fi repartizate¹³.

În Republica Moldova, migrația la studii capătă dimensiuni semnificative.

Datele statistice oficiale înregistrează un număr relativ mic de studenți care își fac studiile peste hotare, în special referindu-se la persoanele înmatriculate în universități europene în baza contractelor bilaterale. Dar o bună parte din tineri pleacă la studii în străinătate pe cale individuală, mizând numai pe susținerea părinților și pe forțele proprii. Apelul oficial către unele instituții statistice din țările europene ne-a permis să acumulăm unele date cu privire la numărul de studenți moldoveni care își fac studiile peste hotare, evident că acestea nu pot fi considerate complete, efectivul acestui contingent fiind mai mare.

Conform datelor obținute, în România, Rusia, Germania, Italia, Marea Britanie, Republica Cehia și Ucraina, numărul de studenți moldoveni crește din an în an și este de circa 4 ori mai mare decât arată statistica oficială (Tabelul 1).

Tabelul 1. Numărul de studenți moldoveni în unele țări pentru anii de studii 2011–2014

	Datele naționale			Datele din registrele statistice ale țărilor gazdă		
	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2011-2012	2012-2013	2013-2014
România	3800	5000	5500	6387	6448	6736
Rusia	110	97	63	4607	5596	6148
Germania	-	-	-	-	836	791
Italia	-	-	-	8225	8590	8715
Marea Britanie	-	-	-	110	95	-
Republica Cehia	13	13	10	170	163	159
Ucraina	105	105	100	895	885	1703
Total	4028	5215	5673	20394	22613	24252

11 http://www.publika.md/decis-tinerii-moldoveni-care-vor-fi-admisi-la-universitatile-din-romania-vor-putea-obtine-burse-europene-speciale_2007201.html

12 <http://www.language-travel.ru/01.01.02.01/478.aspx>

13 <http://itar-tass.com/obschestvo/899657>

În Republica Moldova, în anul de studii 2013–2014 numărul de studenți constituia 97285, iar ai celor care au studiat peste hotare — 24252, ceea ce reprezintă circa 25% în raport cu numărul de studenți în țară.

Un potențial bine pregătit al tinerilor din țară optează pentru studiile postuniversitare peste hotare. Datele Ministerului Educației al Republicii Moldova atestă pentru anul de studiu 2013–2014 numărul de 156 persoane plecate la studii postuniversitare, dintre care, în România — 150, în Rusia — 4 și în China — 2 persoane. Departamentul de Statistică și Analiză al Ministerului Educației, Tineretului și Sportului al Republicii Cehia indică 9 persoane care își fac doctoratul la facultățile de medicină, farmacie, arte și științe sociale. În anul de studii 2014–2015, Guvernul României acordă tinerilor din Republica Moldova (deținători ai diplomelor de licență sau masterat obținute în România) 126 de burse postuniversitare¹⁴.

Evident, dacă s-ar întoarce în țară cei care au plecat să studieze la universitățile europene prestigioase, Republica Moldova ar avea un potențial uman de calitate, ce ar putea contribui la dezvoltarea socioeconomică și culturală a țării. Adevărul este că acești tineri în multe cazuri nici nu se gândesc să se întoarcă înapoi pentru salarii mizere, când diploma obținută printre străini, le poate garanta venituri decente în țările care le-au adoptat deja inteligența.

Proгноzele demografice¹⁵ demonstrează o scădere

semnificativă a contingentului de elevi și studenți în deceniile viitoare, acest fenomen fiind determinat de faptul că în această vârstă vor intra generațiile puțin numeroase născute la sfârșitul anilor '90 – începutul anilor 2000. În condițiile deficitului de studenți, Ministerul Educației al Republicii Moldova, precum și instituțiile de învățământ vor fi obligate să-și modifice politicile de recrutare a studenților, în special prin oferirea unui număr mai mare de burse, creșterea calității educației prin modernizarea programelor educaționale, oferirea căminelor pentru studenți și, evident, prin oportunități de angajare în câmpul muncii (ceea ce se face în străinătate).

Probabil, universitățile noastre pot opta și pe sistemul de a atrage studenți din alte state. Paradoxul este că, dacă din țară pleacă cei mai buni absolvenți ai liceelor (câștigători ai olimpiadelor naționale la biologie, chimie, matematică, informatică sau economie) și ai universităților (pentru studii de master), contingentul pe care pot conta universitățile naționale prezintă preponderent migranții din țările de Est cu un nivel mai scăzut de studii decât în Republica Moldova.

Statistica complexă și cuprinzătoare cu privire la numărul de studenți moldoveni care își fac studiile peste hotare, precum și studierea orientărilor și preferințelor tinerilor vor contribui la elaborarea și implementarea unor politici adecvate în raport cu dinamica efectivului acestui contingent de populație. ♦

Unele rezerve de creștere a speranței de viață la naștere

În Republica Moldova, ponderea bolilor aparatului circulator în structura mortalității generale atinge 57% la bărbați și 68% la femei. Dintre cele trei componente principale ale maladiilor cardiovasculare (bolile inimii, cerebro-vasculare și alte boli ale aparatului circulator) *bolile inimii* determină circa 70% din toate decesele cauzate de această grupă de patologii. În Republica Moldova, ca și în alte țări postsovietice (de exemplu, Ucraina)

creșterea mortalității prin bolile aparatului circulator se înregistrează începând cu mijlocul anilor '60 ai secolului trecut. Dacă în anii '60 diferența dintre Republica Moldova și Franța după nivelul mortalității prin bolile cardiovasculare a fost minimă, atunci în prezent în Moldova ratele standardizate ale mortalității sunt de circa șase ori (!) mai mari decât în Franța (Fig. 1).

Olga PENINA,
dr. în medicină, CCD

14 <http://curentul.md/social/romania-asteapta-tinerii-din-rm-la-studii-vezi-cind-incepe-sesiunea-de-admitere.html>

15 Profilul sociodemografic al Republicii Moldova la 20 de ani după adoptarea Programului de Acțiune de la Cairo. (Responsabil pentru ediție O. Gagauz). Chișinău, 2014, p. 15–16.

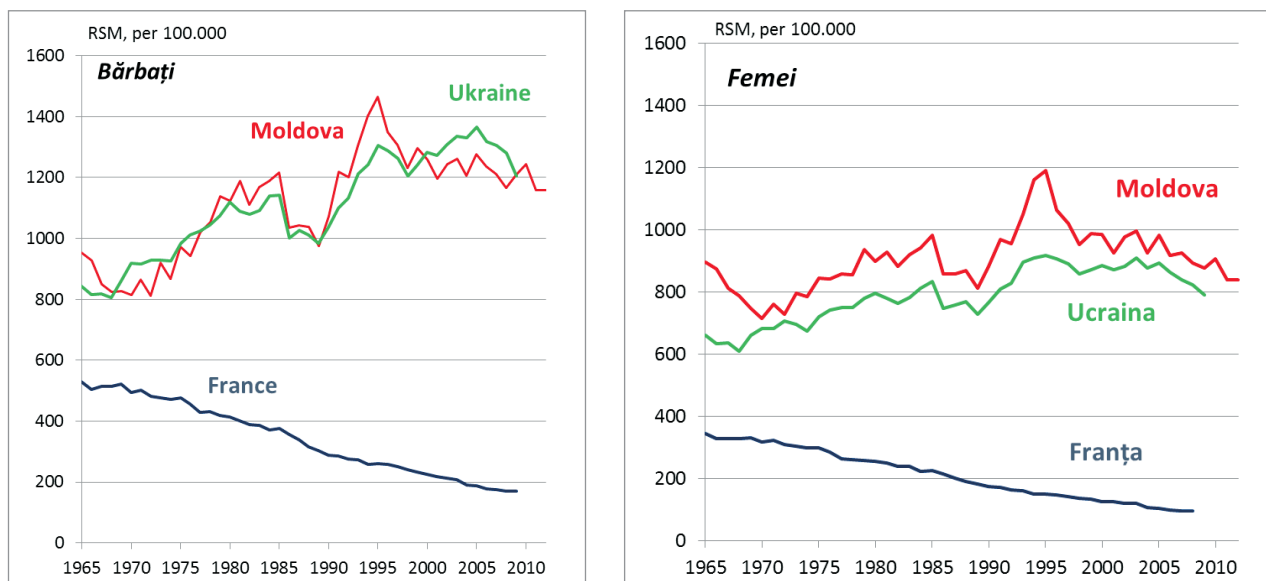

Fig. 1. Ratele standardizate ale mortalității cauzate de bolile aparatului circulator în Moldova, Ucraina și Franța, din anul 1965, pe sexe, la 100 mii

Sursa: Moldova: Penina, Meslé, Vallin, 2013¹⁶; Ucraina: Meslé, Vallin et al., 2012¹⁷; Franța: Meslé, Vallin, 2009

Reducerea semnificativă a mortalității prin bolile cardiovasculare în țările occidentale în anii '70 se datorează elaborării noii strategii în domeniul sănătății publice de promovare a modului sănătos de viață, a profilaxiei riscurilor de apariție a bolilor cronice netransmisibile și a complicațiilor acestora, în special a bolilor aparatului circulator, precum și majorării substanțiale a finanțării sistemului de ocrotire a sănătății. În aceste condiții, țările occidentale au realizat un progres remarcabil în ceea ce privește reducerea mortalității prin bolile cardiovasculare, acest fenomen obținând denumirea revoluția cardiovasculară¹⁸. Spre deosebire de țările occidentale, Republica Moldova și alte țări postsovietice n-au reușit să facă față acestei provocări specifice societății contemporane, ceea ce a condus la o divergență semnificativă în trendurile mortalității între Est și Vest.

Dinamica mortalității prin bolile inimii în Republica Moldova este mai puțin favorabilă. Creșterea îndelungată a mortalității provocate de această categorie de maladii s-a întrerupt brusc pentru o perioadă de scurtă durată odată cu campania anti-alcool în anul 1985. După anularea acesteia în 1987, tendința ascendentă în mortalitate s-a restabilit, intensificându-se brusc în perioada crizei socioeconomice din anii '90. După reducerea post-criză a mortalității prin bolile inimii în a doua jumătate a anilor '90 se observă o tendință stabilă de stagnare a nivelului mortalității la bărbați și reducerea moderată a mortalității la femei. Astfel, pe parcursul anilor 1998–2012, ratele standardizate ale mortalității pentru toate vârstele la femei au scăzut cu 18%, iar la bărbați — numai cu 8%. Cu toate acestea, la populația

masculină în grupa de vârstă de 40–64 de ani tendințele recente ale mortalității prin bolile inimii se mențin la un nivel alarmant. La acest contingent de populație aproape jumătate de secol se înregistrează tendința continuă de creștere a mortalității prin bolile aparatului circulator (Fig. 2).

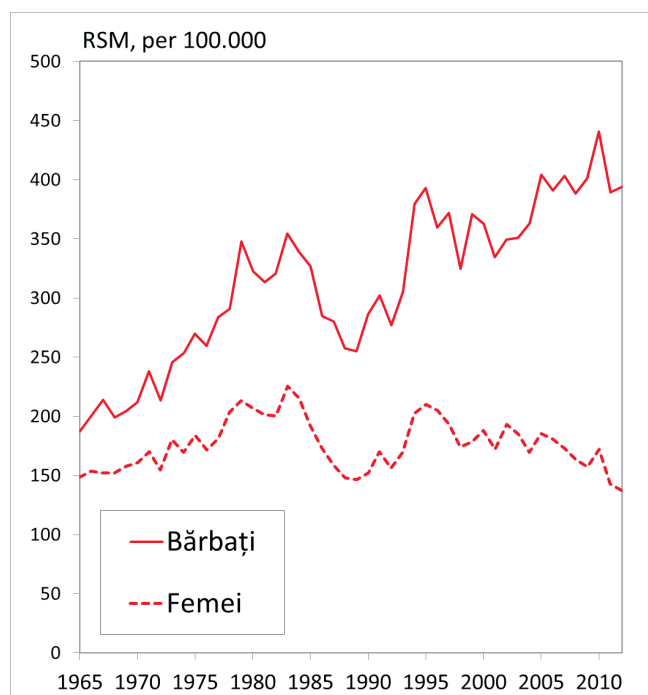

Fig. 2. Ratele standardizate ale mortalității cauzate de bolile inimii, pe sexe, 40–64 de ani, 1965–2012, la 100 mii

Sursa: Moldova: Penina, Meslé, Vallin, 2013; Ucraina: Meslé, Vallin et al., 2012; Franța: Meslé, Vallin, 2009

16 Penina Olga, Meslé France, Vallin Jacques. Is mortality low in Moldova? Conferința internațională „Low fertility and low mortality: observable reality and visions of the future”, Institutul de Demografie din Moscova, Rusia, 31 octombrie – 1 noiembrie, 2013

17 Meslé France, Vallin Jacques et al. Mortality and causes of death in 20th century Ukraine. Dordrecht Heidelberg London New York, Springer, 279 p. (Demographic Research Monograph)

18 Vallin Jacques, Meslé France. Convergences and divergences in mortality. A new approach to health transition. În: Demographic Research (Special Collection 2. Determinants of Diverging Trends in Mortality). 2004, p.12–43.

Pe parcursul anilor 1965–2012, ratele standardizate ale mortalității prin bolile inimii la bărbații de 40–64 de ani au crescut mai mult de două ori. În anul 2010, la populația masculină din această grupă de vârstă au fost înregistrate valorile maxime ale mortalității prin bolile inimii pe parcursul ultimilor 48 de ani (441 la 100 mii de populație standard).

Boala ischemică a inimii constituie cauza principală a decesului prin bolile inimii, însă o analiză mai detaliată a acestei patologii este problematică, din cauza schimbă-

rii practicii de codificare a bolilor de inimă după trecerea de la cea de-a 9-a la cea de-a 10-a revizie a Clasificării Internaționale a Bolilor și Cauzelor de Deces. O parte din decese, anterior codificate la rubrica cardioscleroză aterosclerotică, se înregistrează în grupa rubricilor alte boli ischemice ale inimii. Astfel, creșterea observată în ultimul timp a mortalității prin infarct miocardic, boală hipertensivă și alte boli ale inimii poartă un caracter compensator și este legată de îmbunătățirea treptată a practicii de codificare a bolilor inimii, dar nu reflectă situația reală.

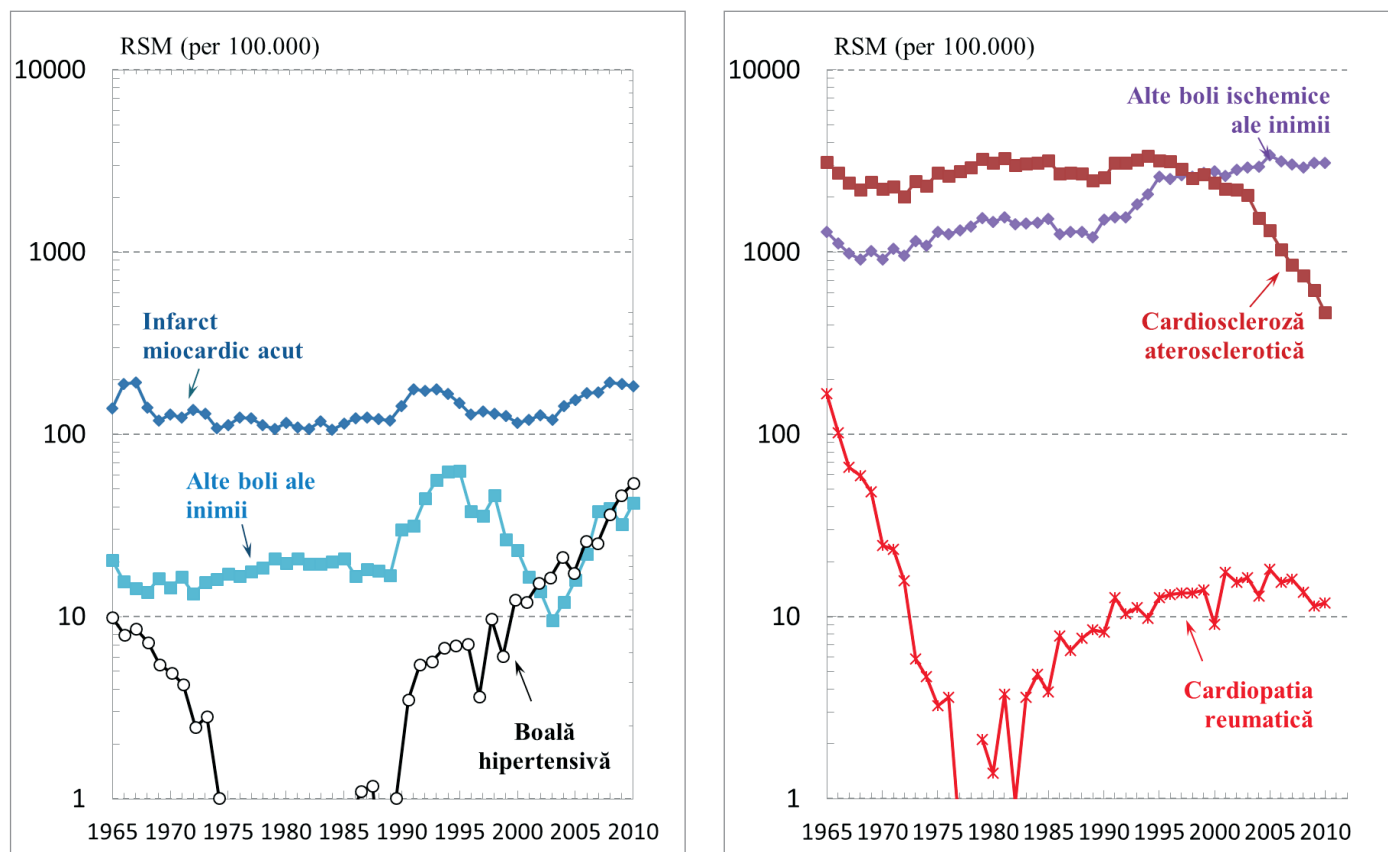

Fig. 3. Ratele standardizate ale mortalității cauzate de diferite forme nozologice ale bolilor inimii, ambele sexe, anii 1965–2012, Moldova, la 100 mii

Sursa: Moldova: Penina, Meslé, Vallin, 2013; Ucraina: Meslé, Vallin et al., 2012; Franța: Meslé, Vallin, 2009

Bolile aparatului circulator constituie cauza principală a mortalității excesive a populației Republicii Moldova în vârstă până la 70 de ani în comparație cu țările occidentale. Mortalitatea excesivă prin bolile cardiovasculare în vârstă până la 70 de ani constituie 162 decese la bărbați și 108 decese la femei la 1000 de decese¹⁹. Revoluția cardiovasculară

ce a avut loc în țările occidentale în anii '70 încă n-a avut loc în Republica Moldova. Astfel, reducerea bolilor aparatului circulator constituie o rezervă principală de creștere a speranței de viață la naștere și de reducere a mortalității excesive în țara noastră. ♦

PREGĂTIREA CADRELOR ÎN DOMENIUL DEMOGRAFIEI

De ce este nevoie de introdus demografia ca obiect obligatoriu în curriculumul universitar

Actualmente, soluționarea ineficientă a problemelor demografice este condiționată de penuria financiară, de folosirea unor tehnici și tehnologii, de implementarea superficială a motivației economice în domeniul folosirii raționale a resurselor umane, în gestionarea lor și a impactului asupra componentelor sistemului economic și social, de **insuficiența specialiștilor cu cunoștințe profunde și aptitudini manageriale adecvate în domeniu, cu o pregătire complexă economică și demografică.**

Demografia prin vocația ei vine să explice legitățile de evoluție lăuntrică a umanității și societăților în parte. Prin cunoștințele demografice se realizează educarea categoriilor și generațiilor de populație, stabilirea unor standarde de viață pentru fiecare individ și pentru societate în raport cu fenomenele demografice și riscurile cu care se poate confrunta la anumite etape ale vieții și de producere. La fel se pot influența tendințele ce apar pe perioade scurte sau lungi de timp. Lipsa disciplinelor demografice în programele de formare profesională atât la ciclul de facultate, cât și la ciclul de master este o neglijență a sistemului educațional per total, cât și a celui administrativ sau decizional.

Autonomia universitară reduce la maxim promovarea de sine stătător a acestei discipline firave în planurile de studii universitare, iar în instituțiile cu profil economic adeseori demografia doar figurează ca disciplină la alegere, ori facultativ pentru plata adițională. Practic, ea nu se regăsește în competiția disciplinelor obligatorii ale planurilor de studii sau, dacă persistă, este doar formală. Codul Educației rămâne cu o tratare modestă la acest capitol.

Pentru fiecare administrator este valoros de a cunoaște fenomenul demografic din simplul motiv că va administra prin afaceri oameni, care sunt în intersecție directă cu fenomenele demografice la anumite etape ale vieții. Numai un specialist profund pregătit și cunoscător de problematici demografice poate da raționamente și eficiențe în deciziile luate. ♦

Constantin MATEI, *dr. hab în geografie, prof. univ.*,

Valeriu SAINSUS, *dr. în geografie, conf. univ.*,

ASEM, Catedra Gandire Economică,

Demografie și Geoeconomie

Necesitatea stringentă de ameliorare a situației demografice este recunoscută de autoritățile Republicii Moldova, fiind aprobate un set de programe ce țin de populație și dezvoltare: Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011–2025); Programul pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici (2014); Politica Națională de Sănătate, 2007–2021; Strategia națională de tineret 2014–2020 etc. Reușita implementării acestora în mare măsură depinde de factorul uman, percepția corectă a legităților de dezvoltare demografică și a interconexiunilor dintre diferite sectoare, capacitatea

de a determina corect problemele-cheie, relațiile cauză-efect, de a evalua rezultatul scontat, a elabora și a implementa măsuri speciale pentru a obține o dinamică pozitivă în evoluția populației.

În prezent, constatăm cu regret, deficitul de cadre în acest domeniu, iar informațiile cu privire la problemele demografice ale Republicii Moldova și acțiunile ce urmează a fi întreprinse deseori sunt eronate, dat fiind faptul că nu se înțeleg corect legăturile dintre manifestările trecute și actuale ale fenomenelor demografice și modul în care aceste manifestări modelează și determină dezvoltarea demografică viitoare. De asemenea, informația care circulă în mass-media cu privire la problemele populației are un caracter superficial, multe lucruri sunt prezentate în mod greșit și induc în eroare publicul larg. Astfel, cunoștințele demografice sunt necesare specialiștilor care activează în diferite domenii: administrarea centrală și cea locală, diverse centre de analiză în domeniul socioeconomic, ocrotirea sănătății, educației și științei, organizații internaționale și non-guvernamentale, mass-media etc.

Se știe că populația Republicii Moldova s-a redus considerabil în ultimii ani și va continua să scadă. Astfel, viitorul socioeconomic și cultural al țării depinde în mod decisiv de factorul demografic. De aceea avem nevoie de o strategie veritabilă de lungă durată în domeniul populației, de dezvoltare a unei conlucrări eficiente între toți actorii sociali, formarea cunoștințelor și a culturii demografice constituind unul din obiectivele prioritare în acest domeniu.

Trebuie să ne detașăm de abordarea conjuncturală a problemelor demografice și să trecem la una constantă și competentă, bazată pe înțelegerea legităților de evoluție a populației, a componentelor și mecanismelor ce duc la schimbări structurale, cum ar fi îmbătrânirea demografică, precum și evaluarea corectă a implicațiilor acestora și durabilitatea lor.

Reieșind din cele relate, considerăm că în prezent există o necesitate stringentă de formare a specialiștilor în domeniul demografic, precum și de extindere a programelor universitare prin introducerea disciplinelor demografice în programele universitare de profil economic și social, atât în cadrul ciclului I, cât și ciclului II (masterat). Dacă ne referim la țările din UE, întârziem foarte mult în acest domeniu. Este salutar faptul că în cadrul ASEM avem masterat la specialitatea „Demografia și Economia Populației”, or acesta urmează a fi dezvoltat, inclusiv modernizarea programului, oferirea unei comenzi de stat pentru pregătirea specialiștilor, precum și crearea oportunităților de angajare a absolvenților. Consider că în demararea acestui proces un rol primordial ar putea să aibă Comisia Națională pentru Populație și Dezvoltare. ♦

Olga GAGAUZ, *dr. hab., conf. cerc.*,
Șef Centru de Cercetări Demografice al INCE

În societatea contemporană, procesele demografice obțin noi forme de manifestare, iar consecințele pe care le produc cer acțiuni practice imediate atât din partea autorităților centrale, locale, cât și din partea specialiștilor în diferite domenii — economie, administrare publică, asistență socială, sănătate, educație etc. Exigențele contemporane postulează necesitatea acută de informații cu caracter demografic, de analiză a consecințelor pe termen scurt, mediu și lung ale proceselor demografice, care să ajute la organizarea și gestionarea spațiului social. Este de neconceput desfășurarea oricărei activități economice sau sociale, făcând abstracție de datele demografice. La ora actuală, datele demografice și analiza acestora joacă un rol privilegiat atât în elaborarea politicilor naționale, sectoriale, cât și în organizarea și gestionarea eficientă a comunităților, instituțiilor etc.

În aceste condiții, specialiștii în domeniul administrării publice, politologiei, economiei, asistenței sociale, sociologiei, educației, medicinei etc. au nevoie de cunoștințe de bază în domeniul demografiei, abilități și competențe de analiză a datelor demografice, capacități de a identifica problemele demografice și de a găsi soluții în ameliorarea acestora, deoarece diverse instituții la nivel național și local, cu profil și formă de proprietate diverse, sunt chemate să-și dezvolte programe de intervenție în rezolvarea sau cel puțin ameliorarea unor probleme cu caracter demografic. Introducerea unui curs de demografie în pregătirea specialiștilor este o necesitate stringentă în condițiile crizei demografice profunde în care se află Republica Moldova și a consecințelor pe care le produce aceasta.

Cursul de demografie este necesar absolvenților universitari pentru a înțelege rolul deosebit pe care-l are populația și procesele demografice în dinamica socială, importanța cunoașterii situației

demografice pentru activitatea lor profesională. Acest curs trebuie să ofere informații referitor la relația mutuală a demografiei cu sfera economică, politică, socială, culturală, explicând sistemul informativ demografic și modalitățile de evidență a populației, fenomenele demografice (mortalitatea, natalitatea, nupțialitatea, divorțialitatea, migrația, morbiditatea) și consecințele acestora la nivel local, regional și național, specificul politicilor demografice promovate, prognozele demografice și impactul acestora asupra diferitor sectoare ale economiei naționale. Cursul va determina formarea unor specialiști competenți pe piața muncii cu cunoștințe în domeniul demografiei, cu aptitudini de a înțelege, explica efectivul populației și repartizarea teritorială, specificul structurii populației în diferite localități, fenomenele și procesele demografice din societatea moldovenească. Acești specialiști vor putea ulterior utiliza cunoștințele obținute la cursul de demografie atât în activitățile curente de planificare operațională și cele ce țin de procesul decizional, cât și în activitățile de planificare strategică a sectorului în care activează.

Populația este un sistem demografic relativ autonom, aflat în interdependență cu sistemul social, respectiv viitorii specialiști au nevoie de competențe în analiza fenomenelor și proceselor demografice, atât din perspectivă demografică, cât și a domeniului specific de formare profesională. Astfel, ei vor avea o viziune complexă, interdisciplinară asupra proceselor demografice, vor putea mai ușor să se implice în elaborarea strategiilor de dezvoltare locală și o vor face mai eficient, ținând cont de impactul prezent și viitor al problemelor demografice asupra comunității.

Diana Cheianu-Andrei, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Studii de masterat la ASEM, specialitatea Demografie și Economia Populației

1. Domeniile de selecție a candidaților la studii. Candidații la studiile de masterat la specialitatea „Demografie și Economia Populației” vor fi selectați atât din cadrul absolvenților ASEM, cât și de la alte instituții din republică.

ASEM dispune de corpul didactic, de baza tehnico-informațională și de experiența necesară pentru formarea profesională și pregătirea managerilor cu calificare înaltă în domeniul dat din republică.

2. Eventualele funcții, posturi pe care le pot ocupa absolvenții programelor de masterat. Absolvenții programului de masterat la specialitatea „Demografie și Economia Populației” vor putea activa în viitor în calitate de specialist calificat în Ministerul Muncii și în subdiviziunile acestuia: 1) Oficii de personal al întreprinderilor și restructurare de resurse umane; 2) Inspekția muncii; 3) Primării; 4) Biroul de Evidență Statistică ș.a.

Printre alte organizații unde se pot angaja absolvenții specialității sunt: subdiviziunile abilitate ale Ministerului Economiei, Dezvoltării Regionale. Serviciile managerilor de personal sunt deosebit de solicitate de Consiliile Locale și Regionale, de centrele de analiză și de consultanță, în scopul implementă-

rii eficiente a proiectelor de administrare a resurselor umane, care se bucură de o asistență financiară prioritară din partea Fondurilor, Programelor Naționale și Regionale, ONU, UNFPA, UNESCO, precum și a instituțiilor creditoare internaționale, dar care sunt parțial și ineficient implementate, în primul rând, din cauza insuficienței managerilor autohtoni calificați în acest domeniu.

Un alt domeniu de perspectivă pentru absolvenții specializării „Demografie și Economia Populației” constituie Organizațiile Internaționale, care au obligația principală de racordare a unităților economice respective la standardele UE în domeniul managementului populației, exercitarea funcțiilor de gestionare a populației, în special, evaluarea și monitorizarea impactului asupra sistemului natural și social, planificarea familiei, sporirea capacității de reproducere, ameliorarea migrației în condițiile când fiecare contează într-o societate.

Adrese de contact:

**Catedra „Gândire Economică, Demografie și Geoeconomie”,
biroul 708, bloc B,
tel: 402815; 402835**

EVENIMENTE

Pe data de 25–28 iunie 2014, în Budapesta, Ungaria, a avut loc cea de-a XIII-ea **Conferință Europeană în domeniul Populației, organizată o dată la doi ani de către Asociația Europeană în domeniul Populației (EAPS)** din anul 1987. La această conferință au participat circa o mie

de cercetători științifici din diferite regiuni ale lumii, din care 36% din țările Europei de Vest, 21% din Europa de Est, 16% din Europa de Sud, 9% din Europa de Nord și 18% din alte regiuni. Cel mai mare număr al participanților la această conferință a fost din Spania (64), Germania (63), Statele Unite ale Americii (57), Regatul Unit al Marii Britanii (55). Pe parcursul acestor patru zile au fost organizate 116 sesiuni științifice simultane și patru sesiuni de poster în diferite domenii: familia și gospodăria casnică, fertilitate, sănătate

EUROPEAN POPULATION
CONFERENCE 2014

25–28 June 2014 Budapest, Hungary

DEMOGRAPHIC RESEARCH
INSTITUTE BUDAPEST
[Home](#) [Browse by Day/Time](#) [Browse by Topic](#) [Lookup Participant](#) [Login/Registration](#)

și morbiditate, mortalitate și longevitate, sănătate reproductivă și sexuală, migrația internațională, ciclul vieții, îmbătrânirea populației și relații inter generaționale etc. Tematica specială a acestei Conferințe a fost „Oportunitățile și riscurile țărilor în tranziție”, la care a participat cercetătorul

științific al Centrului de Cercetări Demografice al INCE Olga Penina, dr. în medicină, care a prezentat raportul cu tema „Schimbările consumului de alcool și mortalitatea legată cu abuzul de alcool în țările Europei de Est”, pregătit în colaborare cu France Meslé și Jacques Vallin de la Institutul Național de Studii Demografice din Franța, Paris. Tematica conferinței, precum și tezele lucrărilor științifice pot fi găsite pe site-ul Conferinței <http://epc2014.princeton.edu/>

La 11–13 iunie 2014 a avut loc Conferința regională „Dialogul în domeniul populației și dezvoltării: formarea capitalului uman pentru dezvoltarea în Europa de Est și Asia Centrală” (Praga, Cehia), organizată de Ministerul Afacerilor Externe al Cehiei și Fondul ONU pentru Populație (UNFPA). La conferință s-au întrunit delegați ai structurilor ONU, din mai multe țări ale Europei și Asiei, reprezentate de miniștri, funcționari de rang înalt, experți, cercetători, ziariști și exponenți ai organizațiilor de tineret. Delegația Republicii Moldova la acest eveniment a fost una din cele mai numeroase: Reprezentantul Fondului ONU pentru Populație în Republica Moldova Ian McFarlane, Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei — Valentin Buliga, Ministrul Sănătății — Andrei Usatîi, Șef Centru de Cercetări Demografice — Olga Gagauz, reprezentatul din partea tinerilor — Ana Susarenco, jurnalista — Ana Sîrbu.

Scopul de bază al conferinței regionale a constituit inițierea dialogului între experți și politicieni asupra problemelor demografice și determinarea măsurilor ce pot fi promovate în cadrul strategiilor și programelor naționale în conformitate cu principiile Programului de Acțiune de la Cairo în perioada post-2014. Atenția participanților a

fost concentrată asupra problemelor privind dinamica populației, familia, natalitatea, egalitatea de gen, tinerii și copii.

Conferința a servit în calitate de platformă pentru a discuta despre tendințele actuale ale populației și modul în care acestea pot fi abordate în conformitate cu standardele internaționale pentru a asigura dezvoltarea unor societăți mai competitive și prospere.

